

Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT Barajı¹

Core Proficiency Test (CPT) Threshold in Art Teaching Special Talent Exams¹

İrfan Nihan DEMİREL² / Selahattin Aytaç SÖZER³

Makale Türü / Article Type: Araştırma makalesi / Research manuscript

Başvuru Tarihi / Application Date: 23.04.2023

Kabul Tarihi / Accepted Date: 01.06.2023

Atıf İçin / To Cite This Article: Demirel, İ.N. ve Sözer, S.A. (2023). Resim-iş öğretmenliği özel yetenek sınavlarında TYT barajı. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (REFAD)*, 3(1), 28-44.

ÖZ: Araştırmanın amacı, Resim-İş Öğretmenliği özel yetenek sınavlarında TYT barajının etkisini tespit etmektir. Araştırma, Karadeniz Bölgesinde yer alan Güzel Sanatlar Lisesi'nin 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören 113 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmada "Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT Barajını Değerlendirme Anketi" ve "Metafor Yoluyla Veri Toplama Formu" veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, nitelikli öğretmen yetiştirilmesinde yeteneğin ve alan bilgisinin dışında genel kültürün de önemli olduğu vurgulanmış ancak, Güzel Sanatlar Lisesi müfredatının diğer lise müfredatları ile uyumlu olmaması nedeniyle TYT barajının yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümlerde haksızlığa sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu nedenle yetenek sınavlarını bir üniversiteye yerleşemediği için ikinci bir seçenek olarak değerlendiren, TYT başarı sırası ve puanı daha yüksek olan öğrencilerin, yeteneği olan öğrencilerin önüne geçtikleri düşünülmektedir. Bu bulgulara göre başarı sıralamasının Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müfredat programları baz alınarak daha makul bir katsayı ile yeniden değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: Resim-İş Öğretmenliği, Özel Yetenek Sınavı, TYT barajı

ABSTRACT: The aim of the research is to determine the effect of the CPT threshold in the special talent exams of Art Teaching. The research was carried out with 113 students studying in the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of Fine Arts High School in the Black Sea Region. In the research, "The CPT Threshold Evaluation Questionnaire in Art Teaching Special Talent Exams" and "Data Collection Form by Metaphor" were used as data collection tools. According to the results of the research, it has been emphasized that in addition to talent and field knowledge, general culture is important in training qualified teachers, but it has been concluded that the CPT threshold causes injustice in the departments that accept students with the talent exam because the Fine Arts High School curriculum is not compatible with other high school curricula. For this reason, it is thought that students with higher CPT success rank and score, who consider aptitude tests as a second option because they cannot get into a university, are ahead of students with talent. According to these findings, it is suggested that the success ranking be re-evaluated with a more reasonable coefficient based on the curriculum of Fine Arts High School students.

Keywords: Art Teaching, Special Talent Exam, CPT threshold

¹ Bu çalışma TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı tarafından desteklenmiştir.

² Doç. Dr., Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi, nihan.demirel@erdogan.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3838-6247

³ Lisans Öğrencisi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, selahattinaytac_sozer20@erdogan.edu.tr, ORCID: 0009-0005-1169-2836

1. GİRİŞ

Eğitimin amacı bireylerin içinde yaşadıkları toplumun bir parçası olarak toplumdaki ve dünyadaki değişim ve gelişmelere katkıda bulunabilen nitelikli bireyler olarak yetiştirilmesini sağlamaktır. Bu durum sağlıklı bir eğitim sistemine ek olarak nitelikli öğretmenlerin de yetiştirilmesini gerektirmektedir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Artan sosyal ihtiyaçların, beceri gereksinimlerinin ve değişikliklerin karşılanması için iyi nitelikli ve güncel yeterliliklere sahip, kendilerini ve uygulama becerilerini geliştirmeye devam eden öğretmenlerin yetiştirilmesi de önem arz etmektedir (Andersson ve Köpsen 2015; Arinaitwe, 2021; Hoekstra ve Newton, 2017). Bu doğrultuda gerçekçi bir okul sistemi ya da akademik eğitim, sanata ve duyguların eğitimine önem veren, duygular eğitilirken, zihinsel yetenekleri, düşünce ve zekâyı da geliştiren bir anlayışa yani bilim ve sanatın iş birliğine dayandırılmalıdır (Odabaşı, 1986).

Bir ülkenin toplumsal, sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik alandaki gelişimi, kendini tanıyan, amaç ve hedeflerini özel yetenekleri doğrultusunda şekillendirebilen, sanatın fonksiyonlarını yeterince kavrayarak, hayatının her alanına uyarlayabilen nitelikli insan yetiştirmeye dönük bir eğitim anlayışı ile sağlanabilir. Türk Millî Eğitim Sistemi'nde özellikle ortaöğretim, bireylerin geleceklerini ve yaşam kalitelerini doğrudan etkileyen meslek tercihinin yapıldığı eğitim basamağı olması bakımından önemli bir yere sahiptir (Güneştan ve Ayrancıoğlu, 2018). Bu süreçte kendi beceri ve yeteneklerinin farkında olan bireyler, ileride hayatlarına yön verecek mesleki seçimlerinin ilk adımlarını atmaktadırlar. Tam da bu noktada mesleki yönelimini Eğitim Fakültelerinin özel yetenek sınavı ile öğrenci alan öğretmenlik programlarından yana kullanacak olan bireylerin, bilgi ve yeteneklerinin belirlenmesinde bir ölçüt olarak kullanılan özel yetenek sınavına tabi tutulması gerekmektedir. Yetenek, bir kimsenin belli bir yaşa kadar kapasitesini kullanarak geliştirdiği zihinsel, duyuşsal veya psikomotor beceri olup, daha sonra kişinin göreceği eğitimden ne ölçüde yaralanabileceği hakkında bir tahminde bulunmamıza yardımcı ipuçları olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla da bir kişinin yeteneği o kişi bir eğitim programına alınacağı zaman gündeme gelmektedir (Kuzgun, 2003, s. 23).

Türkiye'de Eğitim Fakültelerine öğrenci alımı kapsamında özel yetenek sınavı gerektiren Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği ve Resim-İş Öğretmenliği olmak üzere farklı disiplin alanlar bulunmaktadır. Özel yetenek gerektiren bu programlara başvuru aşamasında öğrencilerin yeteneklerini ve becerilerini belirlemek amacıyla her program kendi içinde uygulamaya dayalı farklı birtakım sınavlar uygulamaktadır. Resim-İş Öğretmenliği kapsamında ise öğrenciler, sanatsal yeteneklerinin belirlenmesi aşamasında "Modelden Desen Çalışması" ve "İmgesel (Hayali) Tasarım Çalışması" olmak üzere iki aşamalı bir uygulama sınavından geçmektedirler. Dolayısıyla da özel yetenek sınavı ile öğrenci alımında, nitelikli öğrenci seçiminin sağlıklı biçimde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ancak Türkiye'de sanat eğitimine ilişkin olarak yapılan etkinlikler, öğrenci kaynağı ve seçimi noktasında bazı problemlere sahiptir. Bu noktada Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarına özel yetenek sınavı ile öğrenci alınırken çeşitli sorunlarla karşılaşıldığına tanık olunmaktadır (Kavuran, 2003). Bu sorunlardan biri de günümüzde yeteneğin belirlenmesinde bir ölçüt olarak kullanılan özel yetenek sınavı öncesinde öğrencilerin, tarih, coğrafya, matematik ve fen bilimlerini kapsayan Temel Yeterlilik Testi (TYT) sonucunda elde etmesi istenilen başarı sıralaması olarak değerlendirilebilir.

2019 yılı ve öncesinde yapılan Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) kapsamında ilgili öğretmenlik bölümlerine başvuru aşamasında "TYT puanının 150 ve üzeri olması gerekmektedir" ibaresi yer alırken; 2020 yılı ve sonrasında "Y-TYT'de en düşük 800.000'inci başarı sırasına sahip olma" koşulu aranmıştır (YKS, 2019; YKS, 2020; YKS, 2021; YKS, 2022). Bu doğrultuda Eğitim Fakültelerinin özel yetenek sınavı ile öğrenci alan Resim-İş Öğretmenliği Programlarında alan becerisinin dışında farklı disiplin alanlarına ilişkin yeterlilik düzeylerini ölçen bir sınav sistemi uygulaması ile eğitimin niteliğinin artırılması ve öğretmen adaylarının seçiminde yetenek ve genel kültür bilgisinin bir arada bulunmasına yönelik TYT barajı ile ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Yapılan bu düzenleme sonrasında Eğitim Fakültelerinin özellikle Resim-İş Öğretmenliği Programı'na kayıt yaptıran öğrenci kontenjanlarının birçok üniversite kapsamında dolmadığı ve öğrenci sayılarında azalma olduğu gözlenmiştir. Bu durumun fakülteleri, öğrenci alımı noktasında etkilemiş olmasına paralel olarak, TYT barajı kapsamında istenilen baraj sıralamasına giremeyen özellikle Güzel Sanatlar

Liselerinde öğrenim gören ve amacı fakültelerin Resim-İş Öğretmenliği Programlarında öğrenim görmek olan öğrencileri de etkilediği gözlenmiştir.

Alanyazın incelendiğinde, Resim-İş Öğretmenliği programlarına öğrenci alınırken karşılaşılan sorunların ya da alan ve yerleştirme puanlarının 2019 yılı öncesindeki sistem üzerinden değerlendirildiği çalışmalar mevcut olsa da günümüz sınav sistemi üzerinden özellikle Resim-İş Öğretmenliği özel yetenek sınavları kapsamında değerlendirmeye dâhil edilen TYT barajına yönelik öğrenci görüşlerinin alınarak yorumlandığı bir çalışmaya ulaşılan literatür kapsamında rastlanmamıştır. Bu nedenle araştırma sonuçlarının, yeni bir araştırma alanı olması yönünde yaygın etkiye sahip olması nedeniyle özel yetenek sınavı ile öğrenci alan üniversitelerin ilgili programlarına, akademisyenlerine, öğrencilere ve alana katkı sağlayacak nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu düşüncelerden hareketle araştırma; TYT barajına yönelik yapılan düzenlemelerin özellikle ders içerikleri diğer lise müfredatlarına göre daha fazla yetenek ya da alan eğitimi ağırlıklı olan ve Resim-İş Öğretmenliği'ne hazırlanan Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin TYT barajına yönelik görüşlerinin meslek edinme noktasındaki hedeflerini ne düzeyde etkilediğine, barajın getirisi olan olumlu ya da olumsuz birtakım noktaların, sorun ya da problemlerin belirlenerek çözüm önerilerinin geliştirilmesine odaklanmaktadır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması modeline göre yürütülmüştür. Elde edilen veriler durum çalışması türlerinden “tanımlayıcı durum çalışması”na göre organize edilmiştir. Durum çalışmasında bilgiler toplanarak organize edilir. Organize edilen bilgiler yorumlanarak araştırma bulgularına ulaşılır (Merriam, 1988, aktaran Akar Vural ve Cenkseven, 2005). Tanımlayıcı durum çalışması ise, bir duruma ilişkin bir ya da birden fazla örnek incelenerek durumun betimsel olarak tanımlanması, hakkında çok az bilginin olduğu durumların incelenmesi ile elde edilen verilerin yorumlanması ve bilinmeyen bilgilerin okuyuculara sunulması sürecini kapsamaktadır (Davey, 1990).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Güzel Sanatlar Lisesi'nin 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören toplam 113 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin demografik bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1: Çalışma Grubuna Yönelik Demografik Bilgiler

Sınıf Düzeyi	Cinsiyet		Toplam
	Kadın (f)	Erkek (f)	
1.Sınıf	15	3	18
2.Sınıf	23	6	29
3.Sınıf	24	10	34
4.Sınıf	17	15	32
Toplam	79	34	113

Tablo 1'de, araştırmaya katılan Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri cinsiyetlerine (79 kadın; 34 erkek) göre sınıf düzeyleri dikkate alınarak sınıflandırılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin 18'i birinci sınıfta, 29'u ikinci sınıfta, 34'ü üçüncü sınıfta ve 32'si dördüncü sınıfta öğrenim görmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT Barajının etkisini tespit etmek amacıyla “Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT Barajını Değerlendirme Anketi” ve “Metafor Yoluyla Veri Toplama Formu” kullanılmıştır.

2.3.1. Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT Barajını Değerlendirme Anketi

Anketin geliştirilmesi aşamasında Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü'nde öğrenim gören 5 (beş) öğrenciye özel yetenek sınavlarına getirilen TYT barajının etkileri, olası eksik yönleri, avantaj ya da dezavantajları ve olası sorunlarına yönelik bir kompozisyon yazdırılmış ve elde edilen veriler ışığında anket formunun içeriği hazırlanmıştır. Hazırlanan anket ayrıca Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Eğitimi Ana Bilim Dalında görev yapan 2 (iki) öğretim üyesine ve Güzel Sanatlar Lisesinde görev yapan 2 (iki) öğretmene de okutularak, formun içerik, anlatım ve ölçmek istenilen duruma yönelik tespitlerin yapılmasındaki etkililiği sorgulanmıştır. Uzman görüşleri sonrası Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT barajının avantaj ve dezavantajlarının tespit edilmesine yönelik toplam 9 (dokuz) sorudan oluşan bir anket elde edilmiştir.

2.3.2. Metafor Yoluyla Veri Toplama Formu

Metafor, kavramları daha iyi anlamak için kullanılan bir akıl yürütme biçimi, benzetme işleminin yorumlanması ya da soyut bir kavramın zihinde tasarlanmış imgesi olarak tanımlanmaktadır (Kılcan ve Akbaba, 2014; Lakoff ve Johnson, 2010; Saban, 2004; Yob, 2003). Metafor yoluyla veri toplama formunun uygulanması aşamasında öğrenciler, metafor kavramının ne anlama geldiği hakkında bilgilendirilerek, "TYT Barajı... benzer (gibidir), çünkü..." cümlesini tamamlamaları istenmiştir.

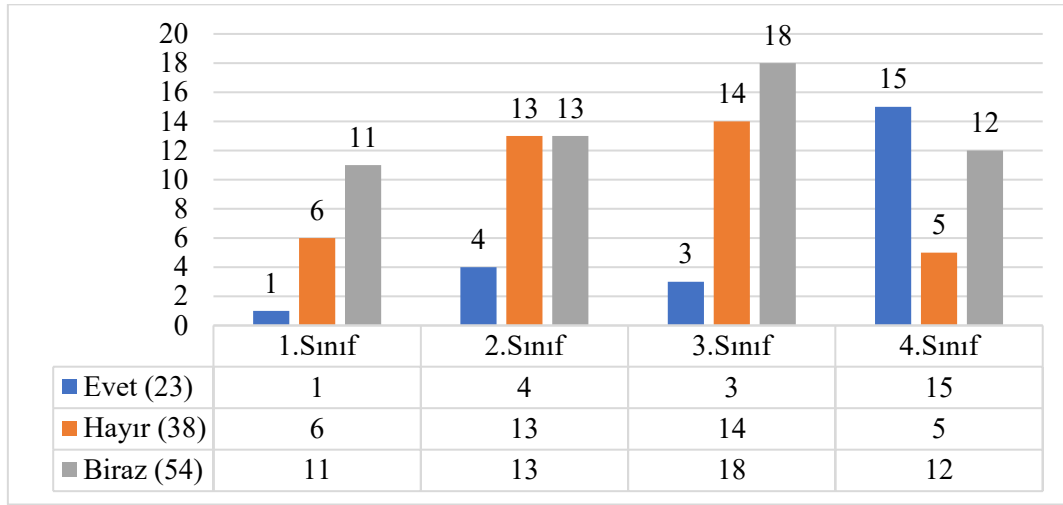
2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler Güzel Sanatlar Lisesi'nin 1, 2, 3 ve 4. sınıflarında öğrenim gören öğrencilere gerekli izinlerin alınması sonrasında gönüllülük esasına uygun olarak toplanmıştır. Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT Barajını Değerlendirme Anketinden elde edilen veriler, Dey (1993, aktaran Çelik, Baykal ve Memur, 2020) tarafından geliştirilen "tanımlama, sınıflandırma ve bağlantı kurma" modeli dikkate alınarak analiz edilmiştir. Verilerin tanımlanması aşamasında öğrencilerin TYT barajına yönelik görüşleri, ilgili oldukları özellikler dikkate alınarak açıklanmıştır. Sınıflandırma aşamasında elde edilen verilerdeki benzer yönler dikkate alınarak veriler kodlanmıştır. Sonrasında benzer özellikleri dikkate alınarak kodlara ilişkin temalar oluşturulmuştur. Bağlantı kurma aşamasında ise, elde edilen temalar birbirleriyle ilişkilendirilerek, öğrencilerin TYT barajının etkisine yönelik görüşlerini en iyi şekilde yansıtan kategoriler oluşturulmuştur. Oluşturulan tema ve kategorilerin güvenilirliği, veri setinin ilgili model kapsamında birkaç kez analiz edilmesi ile sağlanmıştır. Ayrıca güvenilirliği arttırmak amacıyla veri seti, çalışma grubunda yer alan K1, K2, K3... kodlu kadın öğrenciler ile E1, E2, E3... kodlu erkek öğrencilerin ankete verdikleri yanıtlardan destek alınarak yorumlanmıştır.

Metafor yoluyla veri toplama formu ise, öğrencilerin kullandıkları metaforlar ile metaforların ilişkili olduğu durumlar dikkate alınarak analiz edilmiştir. Bu kapsamda "metaforun konusu", "metaforun kaynağı" ve "metaforun konusu ile kaynağı arasındaki ilişki" (Saban, 2008) dikkate alınarak, TYT barajına yönelik metaforlar belirlenmiştir. Forma verilen yanıtlar doğrultusunda 113 öğrenciden 30'unun metafor sorusunu boş bıraktığı tespit edilmiştir. Sadece 83 kişi TYT barajına yönelik toplam 47 adet metafor üretebilmiştir. Sonrasında üretilen metaforlar ilişkili olduğu konular dikkate alınarak sınıflandırılmıştır. Öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar TYT barajının öğretmenlik mesleğine yönelik hayalleri temsil etmesi yönünde ise "hayallere ulaşma", sınavın zorluğunu açıklayan ilişkişel nedenlerle temsil ediliyorsa "zorluk derecesi", yetenekli öğrenciler ile Fen, Anadolu ve diğer liselerden gelen öğrencilerin seçimindeki eşitsizliğe ilişkin durumları temsil ediyorsa "ayırt edicilik", diğer liselerden gelen öğrencilerin sınavdan aldıkları yüksek not sayesinde kendilerini geçtiklerine yönelik ilişkişel durumu temsil ediyorsa "emeğin karşılıksız kalması" ve barajın öğrencilerin psikolojik durumları üzerindeki etkisine yönelik görüşleri temsil ediyorsa "psikolojik etki" kategorileri altında birleştirilmiştir. Bu doğrultuda metaforların konusu ile ilişkili 5 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur.

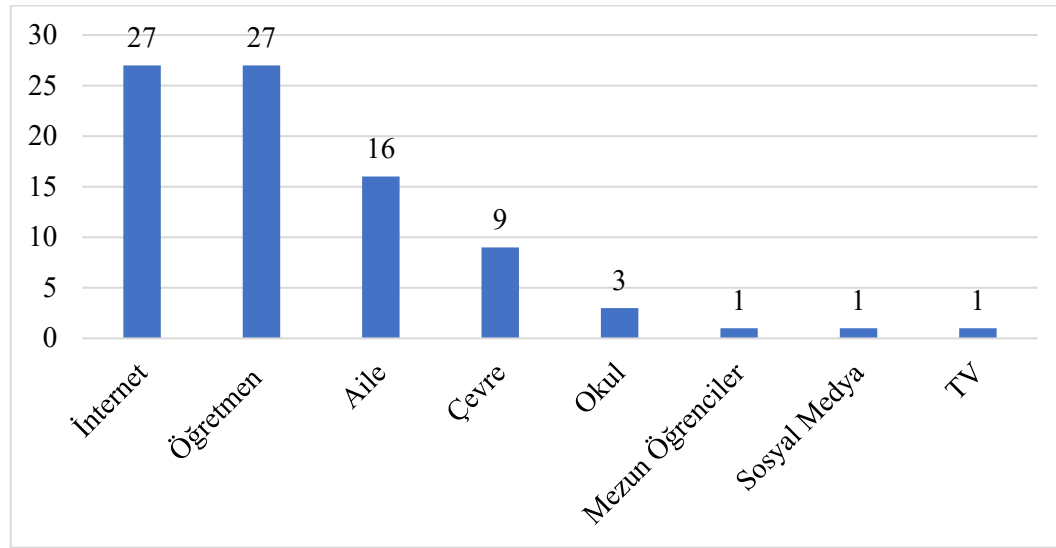
3. BULGULAR

Araştırma kapsamında "Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT Barajını Değerlendirme Anketi" ve "Metafor Yoluyla Veri Toplama Formu"nda yer alan sorular analiz edilerek elde edilen bulgular Şekil 1, Şekil 2, Tablo 2 ve Tablo 3'de sunulmuştur.

Şekil 1: Öğrencilerin TYT Barajına Yönelik Bilgi Düzeyleri

Şekil 1’de Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin TYT barajına yönelik bilgi düzeylerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin çoğunluğunun TYT barajı hakkında “Biraz (f= 54)” bilgi sahibi oldukları görülmektedir. TYT barajı hakkında tam anlamıyla bilgi sahibi olan (Evet) 23 öğrenci ve baraja yönelik bilgisinin olmadığını belirten (Hayır) 38 öğrenci olduğu görülmektedir. Yine Şekil 1’den TYT barajına yönelik bilgi sahibi olmayan öğrencilerin genellikle ikinci ve üçüncü sınıfta yoğunlaştığı ve son sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre farkındalıklarının daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Şekil 2: Öğrencilerin TYT Barajına Yönelik Bilgi Edinme Kaynakları

Şekil 2’de Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin TYT barajına yönelik bilgi aldıkları kaynaklara ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu bulgular doğrultusunda öğrencilerin çoğunluğunun TYT barajı hakkında “İnternet (f= 27)”, “Öğretmen (f= 27)”, “Aile (f= 16)” ve “Çevre (f= 9)” gibi kaynaklardan bilgi aldıkları görülmektedir.

Tablo 2: Öğrencilerin Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT Barajının Etkisine Yönelik Görüşleri

Ölçme-Değerlendirme	Barajın Önemi
<ul style="list-style-type: none"> • TYT ve Yetenek sınavına birlikte çalışmanın zorluğu (30) • Yetenekli öğrencinin önüne geçilmesi (26) • Lise müfredatları arasında fark olması (24) • Yeteneği ölçmemesi (23) • Ayırt edici olmaması (11) • Sadece bilgiyi ölçmesi (11) 	<ul style="list-style-type: none"> • Nitelikli öğretmen yetiştirme (22) • Ders çalışmaya teşvik etme (8) • Genel kültürü arttırma (7) • Nitelikli Üniversite seçimi (5) • Kendini geliştirme (4) • Akademik başarıyı arttırma (3) • Sınıf mevcutlarının az olması (2) • Kendini değerlendirme (1)
Mesleki Yönelime Etkisi	Bireysel/Sanatsal Etkisi
<ul style="list-style-type: none"> • Alan kontenjanlarının doldurulamaması (6) • Mesleki yönelimin engellenmesi (4) • Üniversiteli olmayı engelleme (4) • Alanda az sayıda öğretmen yetişmesi (3) • Alana ilgiyi azaltma (3) 	<ul style="list-style-type: none"> • Emeğin boşa gitmesi (16) • Yeteneği köreltme (9) • Kendini geliştirememe (3) • Başarıyı düşürme (3) • Günlük hayata ayrılan zamanın kısalması (2)
Baraja Yönelik Öneriler	Psikolojik Etki
<ul style="list-style-type: none"> • Baraj kaldırılmalı (36) • Başarı puanı 200 olmalı (18) • Sınava alana özgü sorular eklenmeli (10) • Baraj bir milyon olmalı (7) • 150 baraj puanına dönülmeli (6) • Barajın sınavı kazandırmadaki etkisi azaltılmalı (4) • Baraj devam etmeli (2) • Önce yetenek sınavı sonra TYT (2) • Bilgi ve yetenek eşit seviyede önemli olmalı (1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaygı (8) • Stres (6) • Moralsizlik (3) • Motivasyon kaybı (3) • Duygusal problemler (2) • Öz güven kaybı (1)

Tablo 2’de Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin Resim-İş Öğretmenliği Özel Yetenek Sınavlarında TYT barajının etkisine yönelik görüşleri yer almaktadır. Bu doğrultuda öğrencilerin görüşleri “ölçme-değerlendirme”, “mesleki yönelime etkisi”, “barajın önemi”, “bireysel/sanatsal etkisi”, “baraja yönelik öneriler” ve “psikolojik etki” olmak üzere altı (6) kategoride toplanmıştır. Ölçme-değerlendirme kategorisi incelendiğinde öğrencilerin çoğunluğu “TYT ve Yetenek sınavına birlikte çalışmanın zorluğu (f= 30)” nedeniyle TYT barajından olumsuz etkilendiklerini ifade etmişlerdir. Nitekim K1 kodlu öğrenci bu konudaki görüşlerini “*hem genel derslere hem de resme çalışamadığımızdan TYT de kötü sonuçlanıyor*” şeklinde; K2 kodlu öğrenci ise “*vaktimin çoğunu resim çizerek geçiriyorum. Geriye kalan vaktimde ders çalışmaya çok fazla zaman ayıramıyorum. Hem derslere hem resme odaklanmak zor oluyor*” şeklinde belirterek, bir yandan yeteneğini geliştirmek için çaba sarf ederken diğer yandan TYT konularına çalışmanın zorluğu nedeniyle TYT barajından olumsuz etkilendiklerini belirtmişlerdir. Bu konuda diğer öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“*Hem resim üzerine yoğun bir şekilde çalışırken hem de ders çalışmak zorluyor. Tüm bunlar için yeterli zaman kalmıyor*” (K8).

“*Güzel sanatlarda okuyan bireylerin resim üzerinden ilerlemesi gerektiğinden ötürü genel derslere fazla yoğunlaşamıyor*” (K30).

“Her ikisine de (TYT-yetenek) çalışmak zorunda olduğu için aynı anda stres olur ve zor olur” (K49).

“İkisine de vakit ayırmak oldukça zor kültür dersleri oldukça yoğunken resim alanlarına vakit ayırmak zor bu bizi endişelendiriyor” (K68).

Öğrenciler TYT barajında sözel ve sayısal ağırlıklı derslere ilişkin yer alan soruların Güzel Sanatlar Liselerinden yetişen öğrenciler ile Fen, Anadolu ve diğer liselerden gelen öğrencilerin öğrenim gördükleri liselerin öğretim müfredatlarına göre, “Lise müfredatları arasında fark olması (f=24)” nedeniyle TYT konularında istenilen başarıyı elde edemeyecekleri yönünde endişelerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Anadolu veya fen liselerinde kültür dersleri fazla olduğu için TYT puanları yüksek oluyor. Biz de yeteneğimiz olmasına rağmen kültür derslerimiz az olduğu için yeteneğimiz geri planda kalıyor” (K24).

“Biz sayısal dersler görmediğimiz için TYT sınavını oldukça etkiliyor. Bu nedenle düşük puanlar alıp önümüz engel doluyor. Biz birer sanat okulu olduğumuz için genellikle alan dersleri görüyoruz. Bu nedenle fen lisesi veya sosyal bilimler olsun bizden daha avantajlı duruma geçiyorlar” (E29).

“Okulumda meslek lisesi eğitimi alıyorum ve fazlasıyla yetenek ağırlıklı çalışıyoruz. Her türlü öğrenciyle aynı kefeye konulmaktansa gördüğümüz eğitime göre değerlendirilmek daha iyi olur” (K33).

“Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri 1 sene derslerden eksik olduğu için yetenekli öğrenciler baraj puanı yüzünden kazanamıyor. Güzel Sanatlar Liselerinin eğitim ve müfredatı gözden geçirilmeli” (K58).

“Konu olarak diğer liselerden gerideyiz çünkü bize bazı dersler verilmedi, verilenler de tam olarak verilmedi. Şimdi ise beni işlemediğim bir konudan test yapacaklar diğerlerinden daha fazla çalışmalıyım. Aynı zamanda yeteneğime de çalışmalıyım” (K66).

“TYT barajının Güzel Sanatlara uygun müfredat düzeyine sahip olduğunu düşünmüyorum” (K76).

Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri diğer liselerden gelen öğrencilerin görülen derslere bağlı olarak “Yetenekli öğrencinin önüne geçilmesi” nedeniyle TYT barajının yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümlerde haksızlığa sebebiyet verdiği yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Resim öğrencileri ile bir fen bilimleri lisesindeki öğrenci bir tutulamaz. Bizler %70-%80 resim dersleri görürken diğer öğrenciler bizden daha yüksek alıyor” (K1).

“Kültür derslerimiz diğer okullara göre geri planda olduğu için resim konusunda iyi olan biri kültür derslerinden geri kaldığı için öğretmenlik kazanamıyor” (E4).

“Ben günümün çoğu saatini çizimle geçirirken başka bir okuldan bir öğrencinin gelip de önüne geçmesi benim için engeldir” (K15).

“Hiç yeteneği olmayan biri TYT’den yüksek alırsa yeteneği olanlar geri planda kalıyor. Anadolu lisesinden gelenler neden bizim önümüze geçiyor. 4 yılımızı resim için adıyoruz ama puanla barajı geçtikleri için öğretmen olabiliyorlar” (K20).

“Anadolu lisesine giden biri beni geçebiliyorsa 4 sene masraf edip çalışıp liseyi bitiriyorum ama Anadolu Lisesi çıkışlı beni geçebiliyorsa ne anlamı var Güzel Sanatlar Lisesi’nde okumanın bana bunu sorgulattıyor” (K22).

Öğrenciler TYT barajının ölçme-değerlendirmeye etkisi konusunda “yeteneği ölçmemesi (23)”, “ayırt edici olmaması (11)” ve “sadece bilgiyi ölçmesi (11)” gibi nedenlerle yaşadıkları olumsuz sonuçlara dikkat çekmişlerdir. K19 kodlu öğrenci bu konudaki görüşlerini, “*Olağanüstü yeteneği olup Ülkeye faydaları olabilecek insanları da bir sınav yüzünden kaybetmeleri olası bir durum. Bizim her birimiz farklıyız. Bu farkındalık çizimlerimiz ile ortaya konulmalı ve önemli olan bilgi olmamalı bu noktada ayırt edicilik olması gerektiğini düşünüyorum*” şeklinde; K1 kodlu öğrenci ise, “*Sınavın ayırt edici olmadığını düşünüyorum. Bizim TYT’ye girip soru çözmememiz herhangi bir yeteneğimizin olup olmadığını göstermiyor*” şeklinde ifade ederek barajın resme yeteneği olan ve olmayan öğrencileri ayırt edici nitelik taşımadığını ifade etmektedirler. K17 kodlu öğrenci ise, “*Yeteneği olmayan öğrenciler 400 puan alıp yetenek sınavında bizi geçen bir sistem ayırt edici olamaz*” şeklinde görüş belirterek, sınav sisteminin özel yetenek sınavları kapsamında ayırt edici olmadığına ilişkin görüş belirtmiştir.

Tablo 2’de “Mesleki Yönelime Etkisi” kategorisi “Alan kontenjanlarının doldurulamaması (6)”, “Mesleki yönelimin engellenmesi (4)”, “Üniversiteli olmayı engelleme (4)”, “Alanda az sayıda öğretmen yetişmesi (3)” ve “Alana ilgiyi azaltma (3)” olmak üzere beş (5) tema altında değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin alana TYT barajının getirilmesi ile Üniversitelerde kontenjanların dolmadığını ve bu nedenle alanda az sayıda öğretmen yetiştiğine dikkat çekmişlerdir. Bu durum aynı zamanda öğrencilerin Üniversiteli olmasının da önüne geçen bir neden olarak görülmektedir. Öğrenciler bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“*Resim-İş Öğretmenliği bölümleri yeterli düzeyde öğrenci alamıyor. Kontenjanlar hep boş kalıyor*” (E1).

“*Farklı bir lisedeki öğrenci istediği bir bölüme yerleşemediği için aldığı puanla yetenek sınavlarına giriyor ve benim üniversiteli olmama engel oluyor*” (K3).

“*Barajı geçemeyip hiçbir Üniversiteye yerleşememiş Resim-İş Öğretmenliği bölümünü kazanamamış kişilerin sayısı baraj yüzünden oldukça düşecektir. Böylece alana olan ilgi de zamanla azalacak*” (K5).

“*Yetenek ve ezber aynı değildir. Bence her insana eşit doğrular ya da eşit eğitim verilemez. Böylece resme olan ilgi azalır ve kimse bu alanı seçmek istemez*” (K26).

“*Bir öğrenci çok yetenekli olduğu halde baraja giremediği için yetenek sınavına da giremeyecek. Böylece alanda öğretmen sayısı da azalacak*” (K73).

Tablo 2’de “Barajın Önemi” kategorisi “Nitelikli öğretmen yetiştirme (22)”, “Ders çalışmaya teşvik etme (8)”, “Genel kültürü artırma (7)”, “Nitelikli Üniversite seçimi (5)”, “Kendini geliştirme (4)”, “Akademik başarıyı artırma (3)”, “Sınıf mevcutlarının az olması (2)” ve “Kendini değerlendirme (1)” olmak üzere sekiz (8) tema altında değerlendirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilerin büyük çoğunluğunun TYT barajının önemli olduğuna ilişkin görüş belirttikleri görülmektedir. Özellikle nitelikli öğretmen yetiştirilmesinde sadece yeteneğin ve alan bilgisinin değil aynı zamanda genel kültürün de önemli bir etken olduğu savunulmaktadır. Böylece TYT konularına çalışarak hem genel kültür seviyelerini arttırdıklarını hem de akademik olarak daha da başarılı olduklarını ifade etmişlerdir. Bu doğrultuda öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“*Bilgi birikimi olmayan insanlar, okul içinde eksik bilgilerle bireyleri yetiştirir. Bir insanı eğitebilmek için bilgi birikimi önemli. Bu yüzden TYT barajını önemsiyorum*” (K19).

“Öğretmen olmak zor bir meslek barajın olması insanların daha iyi bir öğretmen olmasını sağlar” (K33).

“Çalışıp kendimi geliştirmeye adadım ve geliştirdim. Bu benim için olumlu bir durum” (K34).

“TYT barajı önemli çünkü genel kültür de lazım. Her şey resim değil, ikisini yürütmek zor olsa da insanın başarması gereken çok şey var. Hem yeteneğin hem de ön bilginin olması önemli. Öğrenciye her şeyi öğretebilmeli” (K40).

“TYT barajı getirilmeseydi hep yetenek sınavına yönelik çalışmalarım olacaktı ve TYT çalışmaya neredeyse hiç önem vermeyecektim. Ama baraj olduğu için ister istemez çalışmalarımı etkiledi ve eşit derecede çalışıyorum” (K42).

“TYT belli bir sıralama ile belli bir başarı düzeyindeki üniversiteye girmemizi sağlar. Daha fazla çalışır ve daha başarılı bir sonuç elde ederiz. İyi bir üniversiteye gideriz ve geleceğimiz parlak olur” (K47).

“Hem yetenekli hem de normal derslerde bilgisi olanı da alırlar ve hak eden, başarılı ve çalışan öğrenciler üniversiteye gider” (K49).

“Her insanın sınavı kazanamaması iyi çünkü fazla kişi olur ve bu insanlar iyi bir eğitim görmemişse gelecek nesillerde doğru bir eğitim veremeyeceğini düşünüyorum” (K52).

“Herkes resim öğretmeni olamaz. Çalışan ve çalışmayan öğrencinin aynı kapasitede olmaması gerekiyor” (K61).

“Daha nitelikli eğitim için olumludur. Özellikle KPSS için oldukça önemli o barajı da geçmek bir hüner istiyor” (K62).

“Sonuçta bir eleme olmalı çünkü üniversite için yeterli bir donanımda olmalıyız. Dünya ve yaşam hakkında bir bilgisi olamayan bireyin hayatta başarılı olması ve gençlere öğretmen olması doğru olmaz” (K66).

Tablo 2’de “Bireysel/Sanatsal Etkisi” kategorisi “Emeğin boşa gitmesi (16)”, “Yeteneği köreltme (9)”, “Kendini geliştiremememe (3)”, “Başarıyı düşürme (3)” ve “Günlük hayata ayrılan zamanın kısalması (2)” olmak üzere beş (5) tema altında değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri barajın nitelikli öğretmen yetişmede önemli bir etkiye sahip olduğunu düşünseler de Güzel Sanatlar Liselerinin öğretim müfredatlarında yer alan konuların sanat ağırlıklı olması gibi nedenlerden ötürü TYT konularına ağırlık verdikleri için yeteneklerinin bu bağlamda köreltiğini ifade etmektedirler. Diğer taraftan “Psikolojik Etki” kategorisi incelendiğinde bu durumun aynı zamanda kaygı ve strese, moral bozukluğu ve motivasyon kaybına sebebiyet verdiğine dikkat çekmektedirler. Öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Yetenek açısından ders çalışmaya daha çok vakit ayrılacağından yeteneği körelttiğini düşünüyorum” (K11).

“TYT barajının yeteneği öldüren bir şey olduğunu düşünüyorum. İnsanlara yeteneğini göstermek için bir şans vermiyorsunuz” (K14).

“Duygusal açıdan insanlar kendilerini kötü hissedebilir. Barajı geçemeyenler yeteneklerinin yetersiz olduğunu düşünebilir” (K13).

“TYT’yi dert edip sınava ağırlık verenler var. Sınava ağırlık verdikleri zaman da yetenekleri köreliyor” (E19).

“Kendimizin özgüveninin düşmesi, çalışma isteği azalıyor bence” (K31).

“Yetenekli insanların motivasyonlarını düşürüp bölümden veya üniversite hayatından uzaklaştırmak saçma. Yeteneği iyi her insanın biraz da sınavda nitelikli birisi olduğunu kanıtlayınca herkes alınabilmeli” (K33).

“TYT çalışıp sınavda stresten bir şey yapamamak onca çabama rağmen beni korkutuyor” (K34).

“Resme ayrılan vaktin çoğu TYT’ye ayrılıyor. Resimle ilgili verimliliği düşürüyor” (K35).

“Moralleri bozan ve gereksiz yere strese sokan bir şey” (K36).

“Barajı geçemeyip tüm emeklerinin boşa gitmesi öğrenciyi hem psikolojik hem de motivasyon olarak etkiler. Yeteneğini kullanamaz, yapabileceği şeyler sınırlanır, yarım eğitim ile tüm yeteneği boşa gider” (K50).

“Yeteneği çok olmayıp üstüne düşmeyenlerin TYT netleriyle bu bölümü kazanması motivasyon düşürür” (K65).

“Tüm derslere ve yeteneğe vakit ayırmak çok zor bu durum bizi oldukça endişelendiriyor” (K68).

“Gerçekten yetenekli öğrenciler TYT barajı yüzünden kendilerini ilerletemiyor, yetiştiremiyor. Her ikisine birden çalışmak çok zor. Endişeliyiz bu konuda” (K70).

“Barajı geçip çok iyi bir puan alabilmek için çok fazla TYT’ye ağırlık veriyorum ve resim yetenek sınavı aksıyor. Bu beni telaşlandırıp strese sokuyor. Çalışma şevkimin düşmesine sebep oluyor” (K73).

“Barajın olması güzel ama sınavı kazanamamaktan korkuyorum” (K79).

Tablo 2’de “Baraja Yönelik Öneriler” kategorisi “Baraj kaldırılmalı (36)”, “Başarı puanı 200 olmalı (18)”, “Sınava alana özgü sorular eklenmeli (10)”, “Baraj bir milyon olmalı (7)”, “150 baraj puanına dönülmeli (6)”, “Barajın sınavı kazandırmadaki etkisi azaltılmalı (4)”, “Baraj devam etmeli (2)”, “Önce yetenek sınavı sonra TYT (2)” ve “Bilgi ve yetenek eşit seviyede önemli olmalı (1)” olmak üzere dokuz (9) tema altında değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda öğrencilerin çoğunluğu özel yetenek sınavı ile öğrenci alan öğretmenlik programlarında barajın kaldırılması gerektiğini belirtirken; bazı öğrenciler ise, başarı puanının 200 puan seviyesinde sabitlenmesi gerektiğini ya da TYT barajının bir milyon olması gerektiğini savunmaktadırlar. Bazı öğrenciler ise lise müfredatları arasındaki farklılıklara dikkat çekerek, TYT konuları arasına sanat alanına özgü sorular eklenmesi gerektiğini vurgulamaktadırlar. Bu doğrultuda öğrenciler görüşlerini şu şekilde ifade etmektedirler:

“Ben kendimi resim alanında geliştirmek istiyorum bu yüzden alt yapım diğer öğrencilere göre daha kötü. Baraj kaldırılmasa bile puan 200 olmalı” (E1).

“Bence TYT kaldırılmalı sadece yetenek sınavı yeterli olur. Böylece az yetenekli insanlar benim önüme geçemezler” (K2).

“İyi matematik ya da edebiyat çözen değil, çizgileri ile fark yaratanlar ön planda tutulmalı. Biz hesaplamalarla değil, yeteneğimiz ve özgünlüğümüz ile fark yaratmalıyız. Bu yüzden baraj kaldırılmalı” (K19).

“Sırf temel derslerde kötü diye asıl yeteneklerin göz ardı edilmesi bana göre yanlış, yapamadıklarına değil, yapabileceklerine odaklanılmalı. Resim üzerine eğitim görmüş insanları bütün dersler üzerinden sınamayı doğru bulmuyorum. Bu yüzden baraj bir milyon olabilir” (K23).

“Bence temeli güzel sanatlar olan öğrenciye öncelik verilmeli TYT puanının etkisi azaltılıp yetenek puanının etkisi artırılmalı” (K40).

“İlk yetenek sınavına girilip sonra TYT’ye girilmesini öneriyorum. Öğrenci yetenekliyse bile sınavı geçemediği için ortada kalsın” (K47).

“TYT'nin ağırlığı yetenek sınavına giren öğrenciler için azaltılabilir. %80 yetenek sınavı sonucu, %20 TYT sonucu gibi” (K50).

“Bence baraj kaldırılmalı ve yetenek sınavı zorlaştırılmalı” (K52).

“Güzel Sanatlar Fakültelerinde formasyon var. Eğitim Fakültelerinde barajın olması anlamsız. Barajın bir milyon olması lazım” (K58).

“150 baraj puanına tekrar dönülmeli ya da yetenek liseleri için alandan sorular eklenmeli TYT'ye” (K66).

“Yetenek sınavına girecek öğrenciler için 200 ideal bir puandır” (K79).

Tablo 3: “TYT Barajı” Kavramına Yüklenen Metaforlar ve Kavramsal Kategorileri

Hayallere Ulaşma (f=30; m=13)	Zorluk Derecesi (f=21; m=15)
<ul style="list-style-type: none"> • Engel (8) • Duvar (7) • Oyun (3) • Bomba (2) • Su barajı (2) • Beyaz ortamdaki siyah nokta (1) • Kapı (1) • Müzik dinlerken araya reklam girmesi (1) • Paraşüt (1) • Su borusunun önüne konulmuş taş (1) • Trafik ışığı (1) • Video izlerken internetin gidip gelmesi (1) • Yağmur (1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Dağa tırmanmak (4) • Denizde hayatta kalmak (3) • LGS (2) • Acı biber (1) • Ağacın en tepesindeki meyve (1) • Batakılık (1) • Dayanaksız ip (1) • Güç (1) • İş başvurusu (1) • Köprü (1) • Neymar junior ile fotoğraf çekilmek (1) • Örümcek ağı (1) • Sırat köprüsü (1) • Vasabi (1) • Zorlu maraton (1)
Ayırt Edicilik (f=16; m=7)	Emeğin Karşılıksız Kalması (f=12; m=10)
<ul style="list-style-type: none"> • Yetenek katili (6) • Siyah boya (4) • Zeki ve aptalları ayıklama (2) • Adalet (1) • Sütlaç (1) • Uçaktaki yolcu ve pilot (1) • Yetişkin ve çocuk arasındaki fark (1) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bir eldeki gereksiz altıncı parmak (2) • Güneş (2) • Araba tamiri (1) • Bilgisayardaki silme tuşu (1) • Besin zinciri (1) • Hayatının gidişatına yol verme (1) • İnşaatçı (1) • Sanayi çalışanı (1) • Senelerce uğraştığım resmi birinin gelip yırtması (1) • Sineklik (1)
Psikolojik Etki (f=4; m=2)	Diğer (f=30)
<ul style="list-style-type: none"> • Korkulu rüya (3) • Karabasan (1) 	Boş (30)

Tablo 3 incelendiğinde Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin TYT barajı kavramını “hayallere ulaşma”, “zorluk derecesi”, “ayırt edicilik”, “emeğin karşılıksız kalması” ve “psikolojik etki” kategorilerine göre değerlendirdikleri görülmektedir. Hayallere ulaşma kategorisi incelendiğinde 30

öğrenci tarafından toplamda 13 adet metaforun oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoriyi oluşturan metaforların özellikleri şu şekildedir:

- “TYT barajı engel gibidir çünkü yeteneğimin önüne geçtiğini düşünüyorum” (K17).
- “TYT barajı duvara benzer çünkü öğretmen olabilmek için birçok şeye ihtiyaç var ama sadece yetenek yeterli değil” (K19).
- “TYT barajı su barajı gibidir çünkü barajı geçmek için tırmanırken taş vurur sana ve en dibe gidersin, baraja tam vardın yeni bir şey olur su yükselir yine düşersin” (E20).
- “TYT barajı su barajı gibidir çünkü suyun bir yolculuğu vardır aynı bizim yaşamımız gibi bir sürü mineral bir araya gelir, karşımıza çeşitli engeller çıkabilir. Öğretmenler ise bu suyun kirlenmemesi için uğraşır. Baraj bizi yaşadıklarımızdan sorumlu tutar. Barajdan geçenleri yeni zorluklar bekler ve bu düzende kirli su da barajdan geçer” (K66).
- “TYT barajı oyun gibidir çünkü oyunda yanlış tuşa bastığımızda karakterimiz ölür ve birkaç kere tekrarlanınca karşı takımın canı dolar ve kazanırlar. TYT’de onun gibi yaptığımız birkaç soru yanlış çıkar ve doğru olanları da kaybederiz” (K74).
- “TYT barajı bombaya benzer çünkü bir küçük hatanda bombayı patlatıp hayatından olabilirsiniz” (K75).
- “TYT barajı beyaz ortamdaki siyah noktaya benzer çünkü kültür derslerimizdeki eksiklikler yüzünden diğer liselerdeki öğrencilerle yarışmak zorundayız ve hiçbir yeteneği olmayan öğrenciler öğretmen olurken biz hayalimizi gerçekleştiremiyoruz” (K22).
- “TYT barajı kapıya benzer çünkü bir kapıyı anahtar olmadan açamayız, olmadığında da tek çare kapıyı kırmak olur. O kapıyı kırarken emeklerle çabalarla kırabiliriz ve kırma sürecinde canımızı yakabilir, yıpranabiliriz” (K1).
- “TYT barajı müzik dinlerken araya reklam girmesi gibidir çünkü isteğine ulaşamazsın” (K12).
- “TYT barajı paraşüt gibidir çünkü paraşüt kullanmayı bilenler ki bunların o işin ehli olması olası o anki durumdan onu kullanarak kurtulabilir. Fakat bunu bilmeyen o konuyla ilgisi olmayan bir insanın o durumda düşmekten başka çaresi yoktur” (K30).
- “TYT barajı su borusunun önüne konulmuş taş gibidir çünkü bizler su taşsa baraj olarak düşünülürse yeteneği olan öğrenciler o barajı geçemezken puanı yüksek olan öğrenciler her türlü geçiyor. O borudan suyun akması için barajın kaldırılması gerekir” (K20).
- “TYT barajı trafik ışıklarına benzer çünkü sen elinden geleni yapsan da yeşil yandığı sürece karşıya geçebilirsiniz” (K11).
- “TYT barajı video izlerken internetin gidip gelmesi gibidir çünkü hayallerimi sadece bir sınavla gerçekleştiremem, yeteneğimi gösteremem ve emeklerim boşa gider. Videonun başında oturup çaresiz internetin gelmesini beklemek gibi bir durum” (K2).
- “TYT barajı yağmura benzer çünkü şiddeti arttırıldıkça insanları ıslatır ve kazalara sebep olur, düzeni bozar” (K35).

Tablo 3 incelendiğinde Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin TYT barajını zorluk kavramı ile ilişkilendirdikleri görülmektedir. Bu kapsamda “zorluk derecesi” kategorisi incelendiğinde 21 öğrenci tarafından toplamda 15 adet metaforun oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoriyi oluşturan metaforların özellikleri şu şekildedir:

- “TYT barajı dağa tırmanmak gibidir çünkü dağa tırmanırken kaya yaptığın bir hata sonucunda düşerse sen de düşersin” (E19).
- “TYT barajı dağa tırmanmak gibidir çünkü dağa tırmanmak için günlerce yol almak gerek. Eğer kendini fazla yorup eve varırsa hayatını devam ettirebilir. Eğer kendini yeterince yormazsa eve ulaşamaz ve hayatını sürdüremez. Ben hayatımı sürdürmek istiyorum ama dağa tırmanmak fazla yorucu ve zor” (K13).

“TYT barajı LGS'ye benzer çünkü resim öğretmeni olmak için sınava girmemiz gerekiyor ama resim derslerinde mantık, çekim kuvveti, denklem anlatmayacağız. Temel yapı taşlarını ve doğru çizim yapabilmeyi anlatacağız” (K9).

“TYT barajı denizde hayatta kalmak gibidir çünkü önceden çabalayıp öğrenmeye çalıştıysanız rahatlıkla ve kolayca o denizden çıkarsınız ama eğer daha önce onla ilgilenmeyip çalışmadıysanız o denizde boğulursunuz” (K42).

“TYT barajı bataklık gibidir çünkü çalışıp çabalarsak bu bataklıktan çıkabiliriz ama hiçbir çaba göstermezsek bizi içine çeker ve orada kalırız” (K41).

“TYT barajı dayanıksız bir ipe benzer çünkü dikkatli olmak gerekir. Tek bir yanılda o ip kopabilir” (K49).

“TYT barajı güç gibidir çünkü güç olmadan sabır olmaz, yetenek olmaz” (K4).

“TYT barajı iş başvurusuna benzer çünkü nasıl bir işe başvurup kendinizi gösteriyorsunuz TYT'de aynı şekilde sınava giriyoruz ya seçiliyoruz ya da seçilmiyoruz” (K54).

“TYT barajı örümcek ağına benzer çünkü yapıyorsan bir daha çıkamazsın. Bir hata bile bir yılına mal olur” (K52).

“TYT barajı sırat köprüsüne benzer çünkü kültür derslerindeki eksikliğimiz yüzünden TYT'de iyi bir yere gelmemiz oldukça zordur” (E4).

“TYT barajı vasabi gibidir çünkü acıdır herkes yiyemez, tercih meselesidir” (K36).

“TYT barajı zorlu maraton gibidir çünkü başarılı olmak için çok çalışmak gerekir” (K5).

Tablo 3 incelendiğinde Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin TYT barajını ayırt edicilik kavramı ile ilişkilendirdikleri görülmektedir. Bu kapsamda “ayırt edicilik” kategorisi incelendiğinde 16 öğrenci tarafından toplamda 7 adet metaforun oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoriye oluşturan metaforların özellikleri şu şekildedir:

“TYT barajı yetenek katili gibidir çünkü insanların yeteneklerini görmüyorlar, engel oluyorlar. Kendilerini göstermeleri gerekirken siz şans bile vermiyorsunuz” (K14).

“TYT barajı siyah boya gibidir çünkü tüm renkleri içine çeker ve kendi rengini kaybedersin” (K72).

“TYT barajı zeki ve aptalları ayıklayan boş bir sistem gibidir çünkü yüksek alan her zaman iyi yerlerde okur ve düşük puan alanlar kendi yeteneklerini bile kullanamazlar” (E21).

“TYT barajı adalet gibidir çünkü barajı geçenler nitelikli olurlar ve böylece daha iyi öğrenciler yetişebilir” (E6).

“TYT barajı sütlaç gibidir çünkü yeteneği ile açıkta kalanlar süt ile pişen pirinçler gibidir” (K53).

“TYT barajı uçaktaki yolcu ve pilot gibidir çünkü uçaktaki yolcu uçağı süremez uçağı sürmek için gerekli başarıya ve yeteneğe sahip değildir” (K18).

“TYT barajı bir yetişkin ve çocuk arasındaki farka benzer çünkü yetişkin insanların birçok konu hakkında fikri olur. Fakat küçük bir çocuğun bilgisi az olsa bile daha hırslıdır, hayalperesttir. Yetişkinlerden farklı düşünürler. Bilgilerinin az olması onların hayallerini kısıtlamaz, onların yaptıklarını ve yapabileceklerini kısıtlamaz” (K23).

Tablo 3 incelendiğinde Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin TYT barajını emeğin karşılıksız kalması kavramı ile ilişkilendirdikleri görülmektedir. Bu kapsamda “emeğin karşılıksız kalması” kategorisi incelendiğinde 12 öğrenci tarafından toplamda 10 adet metaforun oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoriye oluşturan metaforların özellikleri şu şekildedir:

“TYT barajı bir eldeki gereksiz altıncı parmak gibidir çünkü TYT’de yapamadığımız için yeteneğimiz arka planda kalıyor. Bu yüzden gereksizdir ve emekler boşa gider” (K38).

“TYT barajı güneşe benzer çünkü ne kadar çalışsak en tepeye ulaşmak için tırmansak bile o güneş iner ve bütün emekler boşa gider” (K26).

“TYT barajı araba tamirine benzer çünkü işi bilmeden yaparsan piston sarar ve tüm çaban boşa gider” (E32).

“TYT barajı bilgisayardaki silme tuşuna benzer çünkü bir hata yapıyorsun üzerine basıyorsun ve her şey bitiyor” (K79).

“TYT barajı besin zincirine benzer çünkü en üstteki en alttaki düşük puanlıyı geçer” (E10).

“TYT barajı hayatın gidişatına yol vermek gibidir çünkü ya sınavdan yüksek alıp iyi bir üniversiteye gidersin ya da düşük alıp bir sonraki TYT’yi beklersin” (E29).

“TYT barajı senelerce uğraştığım resmi birinin gelip yırtması gibidir çünkü dört sene okuyup kendimi en iyi şekilde geliştirdikten sonra bir anda o yeteneği kullanamamamıza neden olur” (K68).

“TYT barajı sineklik gibidir çünkü var ama içeri hala bir delikten sinek giriyor sonuçta” (E15).

Tablo 3 incelendiğinde Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin TYT barajını psikoloji kavramı ile ilişkilendirdikleri görülmektedir. Bu kapsamda “psikolojik etki” kategorisi incelendiğinde 4 öğrenci tarafından toplamda 2 adet metaforun oluşturulduğu görülmektedir. Bu kategoriye oluşturan metaforların özellikleri şu şekildedir:

“TYT barajı korkulu bir rüya gibidir çünkü tam mutlu olacakken rüyadan korku içinde uyanırsın ve tüm yaşamını etkiler” (K79).

“TYT barajı karabasan gibidir çünkü en karanlık gecelerde öğrenciler güzel rüya göreceği sırada rüyayı kabusu çevirir” (E1).

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonuçları dördüncü sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre TYT barajı hakkında bilinç ve farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğunu, TYT barajı hakkında internet üzerinden ve öğretmenlerinden bilgi edindiklerini, TYT barajına yönelik farkındalık oluşturma noktasında aile ve çevrenin daha az etkili olduğunu göstermiştir. Ünver (2017), öğrenci kişiliğinin gelişiminde ve öğrenmede aile çevresinin güdüleyici ya da engelleyici olarak önemli bir güce sahip olduğunu belirtmektedir. Bu doğrultuda sadece öğrencilerin değil ailelerin de özel yetenek sınavı barajı hakkında bilinç ve farkındalıklarının geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Araştırmada Güzel Sanatlar Lisesi müfredatının Fen Lisesi, Anadolu Lisesi ya da diğer lise müfredatları ile uyumlu olmaması nedeniyle TYT barajının yetenek sınavı ile öğrenci alan bölümlerde haksızlığa sebebiyet verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda yetenek sınavlarını bir üniversiteye yerleşemediği için ikinci bir seçenek olarak değerlendiren, TYT başarı sırası ve puanı daha yüksek olan öğrencilerin, yeteneği olan öğrencilerin önüne geçtikleri düşünülmektedir. Aynı zamanda öğrenciler sınavın yeteneği ölçmediği için ayırt edici olmadığını ve sadece bilgiyi ölçmesi nedeniyle TYT barajında istenilen sıralamaya giremediklerini belirtmişlerdir. Atar ve Yılmaz (2012) çalışmalarında yetenek puanları çok yüksek olan adayların YGS ve AOBP puanlarından yeterince yüksek alamadıkları için ilgili programlara kayıt yaptıramadıklarını tespit etmiştir. Kavuran (2003) ise çalışmasında, sınavlara başvuran

öğrencilerin büyük çoğunluğunun üniversiteye yerleşemediği için son bir çare olarak yetenek sınavlarına girdiklerini, yetenekli olan öğrencilerin ise barajı aşamadıklarını ve yetenek sınavları ile öğrencilerin fiziki, psikolojik ve özverili vasıflarının tam olarak ölçülemediği sonuçlarına ulaşmıştır. Yapılan çalışmaların araştırma sonuçları ile örtüştüğü görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre, nitelikli öğretmen yetiştirilmesinde yeteneğin ve alan bilgisinin dışında genel kültürün de önemli bir etken olduğu vurgulanmaktadır. Çetin'e (2001) göre genel kültür, öğrencilerle daha etkin bir iletişim kurabilmenin önemli yollarından biri olarak bir öğretilerde bulunması gereken genel bir özelliktir. Ülkenin ve çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte yetişen öğretmenlerin ülkenin kalkınması ve toplumun refah seviyesinin yükselmesinde önemli bir etken olduğu belirtilmektedir (Yetim, 2004). Ancak öğretim müfredatlarında yer alan konuların sanat ağırlıklı olması gibi nedenlerden ötürü öğrenciler, TYT konularına ağırlık vermek zorunda kaldıkları için yeteneklerinin köreltiğine, bu durumun da öğrencilerde kaygı ve strese, moral bozukluğu ve motivasyon kaybına sebebiyet verdiğine dikkat çekmektedirler. Şahin Kafkas, Yıldırım, Kafkas ve Özen (2014) kaygısı yüksek olan Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu adaylarının ilk kez karşılaştıkları belirsizlik durumu nedeniyle sınav başarılarının düşebileceğini belirtmişlerdir. Kandemir (2007), Resim-İş Öğretmenliği özel yetenek sınavına giren Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin diğer liselere göre daha avantajlı olsalar bile özel yetenek sınavı giriş puanlarının istenilen başarı düzeyinde olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum güzel sanat alanından gelen öğrencilerin TYT konularına ağırlık vermeleri nedeniyle yeteneklerini ihmal etmeleri ile ilişkilendirilebilir. Sağer (2007) ise, müzik öğretmenliği programı özel yetenek sınavlarında Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümlerinden mezun öğrenciler ile diğer liselerden mezun olan öğrenciler arasında anlamlı bir başarı farkının bulunmadığını tespit etmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğrenciler, Üniversitelerin Resim-İş Öğretmenliği Programlarında TYT barajı nedeniyle kontenjanlar yeterince doldurulamadığı için alana olan ilginin zamanla azalacağını ve az sayıda öğretmen yetişmesine sebep olacağını düşünmektedirler. Bu nedenle başarı puanının 200 puan olarak sabitlenmesi gerektiğini ya da TYT barajının bir milyon olması gerektiğini savunmaktadırlar. Bu bulgular ışığında:

1. Üniversitelerin Özel Yetenek Sınavı ile öğrenci alan öğretmenlik programlarına hazırlanan öğrenci adaylarının TYT barajı ve sınavın olası etkilerine yönelik detayları hakkında birinci sınıftan itibaren bilgilendirilerek, farkındalıklarının geliştirilmesi ve sınava yönelik belirli aralıklarla öğrencilere seminerler verilmesi,
2. Güzel Sanatlar Lisesi öğretim müfredatlarının içerikleri güncellenerek TYT barajına ilişkin yapılan güncellemenin genel kültür konuları dikkate alınarak müfredat kapsamında da değerlendirilmesi ve diğer liselerden gelen öğrenci adayları ile eşitsizliğin giderilmesi,
3. Nitelikli Resim-İş Öğretmeni yetiştirilmesinde yeteneğin ve alan bilgisinin dışında genel kültürün de etkisinin devam etmesi ancak başarı sıralamasının Güzel Sanatlar Lisesi

öğrencilerinin müfredat programları baz alınarak daha makul bir katsayı ile yeniden değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Akar Vural, R. ve Cenkseven, F. (2005). Eğitim araştırmalarında örnek olay (vaka) çalışmaları: Tanımı, türleri, aşamaları ve raporlaştırılması. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(10), 126-139.
- Anderson, P. ve Köpsen, S. (2015). Continuing professional development of vocational teachers: Participation in a Swedish national initiative. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 7(7), 1-20.
- Arinaitwe, D. (2021). Practices and strategies for enhancing learning through collaboration between vocational teacher training institutions and workplaces. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 13(13), 1-22.
- Atar, H. Y. ve Yılmaz M. (2012). Öğretmenlik programlarına özel yetenek sınavları ile öğrenci seçiminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 531-542.
- Çelik, H., Başer Baykal, N. ve Kılıç Memur, H. N. (2020). Nitel veri analizi ve temel ilkeleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi-Journal of Qualitative Research in Education*, 8(1), 379-406.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19(2), 207-237.
- Çetin. Ş. (2001). İdeal öğretmen üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 149.
- Davey, L. (1990). The application of case study evaluations. *Practical Assessment, Research and Evaluation*, 2(2), 1-2.
- Güneştan, S. ve Ayrancıoğlu, G. (2018). Özel yetenek sınavlarının mezun olunan ortaöğretim kurumuna göre karşılaştırılması ve alan derslerine ait akademik başarıyla ilişkisi. *İdil Dergisi*, 7(47), 841-850.
- Hoekstra A. ve Newton, P. (2017). Departmental leadership for learning in vocational and professional education. *Empirical Research in Vocational Education and Training*, 9(12), 1-24.
- Kandemir, Ö. (2007). *Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Resim Bölümü öğrencilerinin üniversitelerin özel yetenek sınavlarındaki başarı düzeyleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ondokuzmayıs Üniversitesi, Samsun.
- Kavuran, T. (2003). Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dallarına özel yetenek sınavları ile öğrenci alınırken karşılaşılan sorunlar. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 159-179.
- Kılcan, B. ve Akbaba, B. (2014). Sosyal bilgiler öğretim programında yer alan estetik değerine ilişkin öğrenci algılarının incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(4), 1047-1076.
- Kuzgun, Y. (2003). *Meslek rehberliği ve danışmanlığına giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2010). *Metaforlar, hayat, anlam ve dil*. (G. Y. Demir, Çev.). (2. bs.). İstanbul: Paradigma.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). Okula ilişkin metaforlar, *Educational Administration: Theory and Practice*, 55, 459-496.
- Sağır, T. (2007). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümü ile diğer liselerden mezun öğrencilerin Müzik Öğretmenliği Programı Özel Yetenek Giriş Sınavındaki başarı durumlarının incelenmesi. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2, 212-221.
- Şahin Kafkas, A., Yıldırım, T., Kafkas, M. E. ve Özen, G. (2014). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu özel yetenek sınavına giren adayların kaygı düzeyleri ile özel yetenek sınav performansları

- arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-13.
- Odabaşı, H. (1986, 24-30 Kasım). “*Yaratıcılık*”, I. Ulusal Eğitim Sempozyumu, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi ve Teknik Eğitim Fakültesi.
- Yetim, A. A. ve Göktaş, Z. (2004). Öğretmenin mesleki ve kişisel nitelikleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 12(2), 541-550.
- YKS, (2019). https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2019/YKS/kontkilavuz_18072019.pdf, Erişim tarihi: 22.12.2022.
- YKS, (2020). <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2020/YKS/YksKilavuz14052020.pdf>, Erişim tarihi: 22.12.2022.
- YKS, (2021). https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2022/YKS/kilavuz_11022022.pdf, Erişim tarihi: 22.12.2022.
- YKS, (2022). <https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2021/YKS/kilavuz040220211.pdf>, Erişim tarihi: 22.12.2022.
- Yob, I. M. (2003). Thinking constructively with metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22, 127-138.